

PESINTÄAIKAISIA HAKKUITA ARVIOIVA TYÖRYHMÄ

Linnuston huomioiminen metsänkäsittelyssä – katsaus kentän käytäntöihin

Helena Herttuainen, luontopolitiikan päällikkö, Metsäteollisuus ry.

24.10.2025

Metsänkäsittely ja linnusto -opas

- Tausta: Kesähakkuutyöryhmä 1999-2000
- Nykykäytäntöjä ohjaa Metsänkäsittely ja linnusto -opas (Metsäteho 2002, päivitetty 2020)
- Linnusto voidaan ottaa huomioon suuntaamalla hakkuita ajallisesti ja paikallisesti.
- Lisäksi elinmahdollisuuksia voidaan parantaa talousmetsissä lisäämällä linnustolle tärkeitä metsän rakennepiirteitä talousmetsän luonnonhoidon keinoin.
- Oppaassa ohjeistus myös suurten petolintujen, haukkojen, huuhkajan ja pöllöjen huomioimiseen hakkuissa.
 - ELY-keskusten uudet ohjeistukset ovat jo käytössä.
 - Oppaan päivitys käynnistynyt Metsätehon toimesta.

Hakkuiden suuntaaminen ajallisesti ja paikallisesti pesintäaikana

- Uudishakkuita, kasvatushakkuita ja jatkuvan kasvatuksen hakkuita vältetään lintujen pesimäaikana 15.4.–15.7. (Pohjois-Suomessa 1.5.–31.7.) rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä sekä tärkeillä lintualueilla ja lintukosteikoiden lähellä.
 - Reheviin metsiin luetaan tuoreet kankaat ja sitä rehevämmät sekä vastaavat turvemaat.
 - Lehtipuuvaltainen = lehtipuun osuus 50 % tai enemmän.
- Hakkuut suunnataan tällöin mahdollisuuksien mukaan kuivahkoille ja kuiville kankaille, joilla lajien ja yksilöiden määrä on selvästi reheviä metsätyyppejä vähäisempi. Myös näissä ympäristöissä noudatetaan erityistä huolellisuutta.

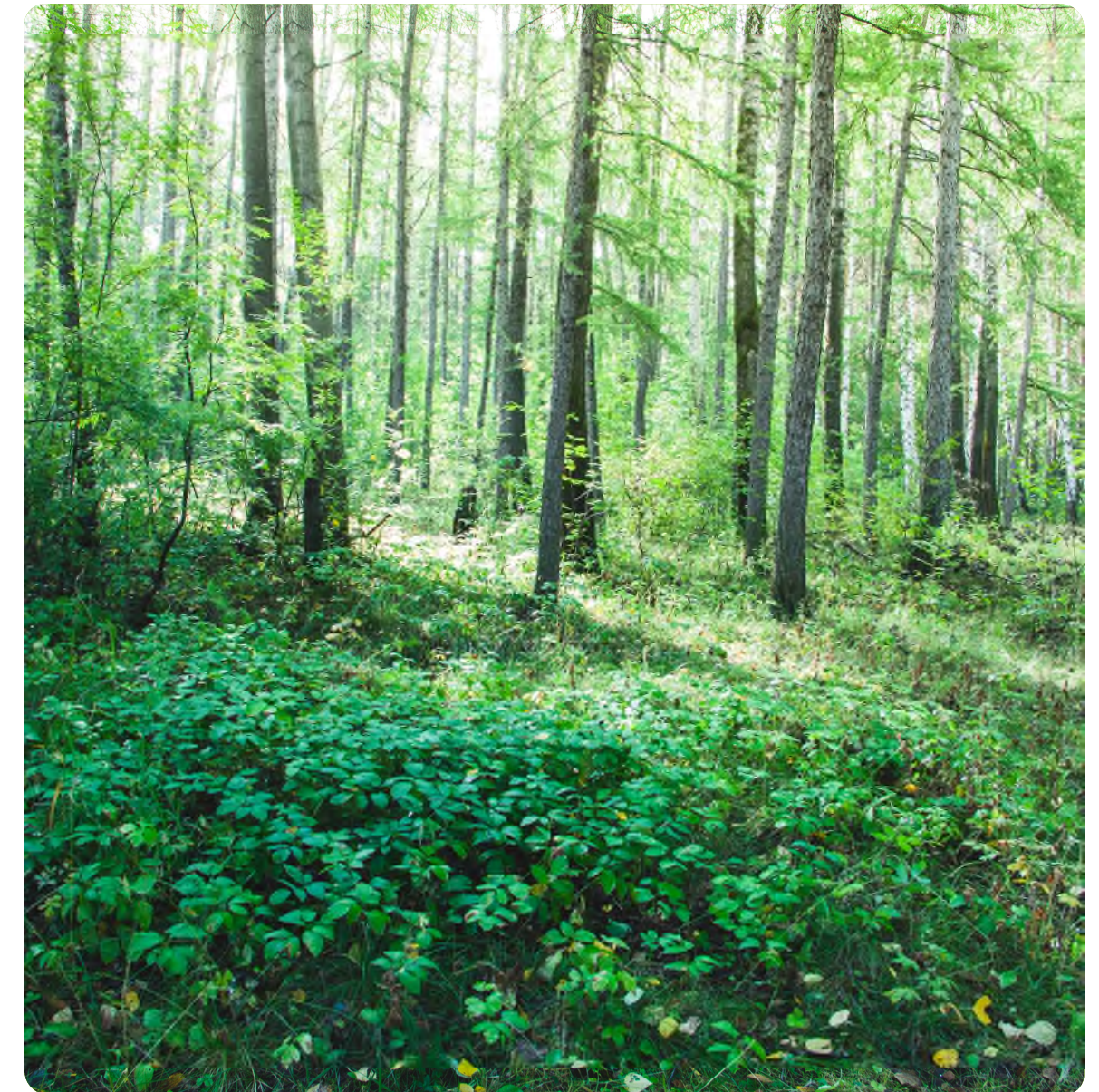
Suunnittelulla on tärkeä merkitys

- Suomen metsäkeskuksen tuottama metsätieto on yksityismetsien osalta metsä- ja toimenpidesuunnittelun perustana.
 - Metsätiedot ovat metsänomistajan ja tämän luvalla myös toimijoiden käytettävissä Metsään.fi-palvelun kautta.
 - Toimijoilla on omat metsätietojärjestelmät omia metsiä sekä metsänomistajille suunnattuja palveluita varten. Pohjana on avoin metsä- ja luontotieto.
- Metsään.fi-palvelu ja toimijoiden järjestelmät sisältävät muun muassa seuraavia tietoja:
 - puusto- ja kasvupaikkatiedot
 - toimenpidekuviot ja -ehdotukset.
 - luontotiedot (esim. metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt)
- Järjestelmistä löytyy myös linnuston huomioon ottamiseen liittyvää paikkatietoa Laji.fi:stä:
 - petolintujen tunnettujen pesien sijaintitieto

Toimenpidesuunnittelu käytännössä

- Suunnittelujärjestelmät mahdollistavat estojen asettamisen valituilla kohteilla, kuten rehevät lehtipuuvaltaiset kuviot.
- Rehevät lehtipuuvaltaiset kuviot pyritään ketjuttamaan pesimäajan ulkopuolelle. Minimoidaan erilliskorjuita.
- Käytännön suunnittelussa hyödynnetään suunnittelujärjestelmän eri karttatasoja esim. "petolintujen pesät", "uhanalaiset lajit" tai "muut erityiskohteet".
- Myös karummilla kohteilla noudatetaan varovaisuutta pesintäaikana.
 - Erityisesti huomioidaan vaihettumisvyöhykkeet, kosteat painanteet, rehevämät ja/tai runsasvarpuiset kohdat, joita linnut suosivat pesinnässään.
- Pesimäajan vaikutuksesta hakkuun aikatauluun kerrotaan ja perustellaan metsänomistajalle.
- Metsänomistajan kanssa pyritään selvittämään myös vain hänen tiedossaan olevat luontokohteet, linnunpesät ja -pöntöt, jotka huomioidaan hakkuissa.

Muita toimenpiteitä hakkuiden yhteydessä

- Uudistusalalle jätetään riistatiheikköjä tarjoamaan suojaa ja ravintoa.
- Arvokkaiden luontokohteiden läheisyyteen jätetään säästöpuita.
- Aiemmat säästöpuut ja säästöpuuryhmät jätetään käsittelemättä. Hakkuussa vältetään kaatamasta kuolleita pystypuita ja pötkelöitä.
- Kaikissa hakkuissa suositetaan monipuolista puulajistoa, ja erityisesti havupuuvaltaisiin metsiin jätetään lehtipuita.
- Kasvatushakkuissa on suositeltavaa jättää joitain kokonaan harventamattomia kohtia.
- Eri-ikäisrakenteisesti kasvatettavassa metsässä hakkuissa metsään luodaan erikokoisten puiden ryhmittäisyyttä ja jätetään riistatiheiköitä.
- Avo suon ja kangasmaan vaihettumisvyöhykkeelle jätetään suojakaista antamaan suojaa ja ravintoa.
- Vesistöjen ja lähteiden varteen jätetään vaihtelevan levyinen suojakaista, jossa säilytetään kasvillisuuden kerroksellisuus.
- Hyväkuntoisen linnunpöntön vahingoittamista vältetään. Pönttöpuut pyritään jättämään pystyyn esimerkiksi säästöpuiksi.

PEFC-standardi

- Suomessa noin 83 % talousmetsistä on PEFC-metsäsertifioitu.
- PEFC-standardin merkittävimmät kriteerit linnustolle ovat:
 - 8.2 Energiapuuta korjataan kestävästi
 - 8.7 Metsän uudistamiseen käytetään Suomen luontaiseen lajistoon kuuluvia puulajeja
 - 8.10 Suojelualueiden suojeluarvot turvataan
 - 8.11 Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteet säilytetään
 - 8.12 Uhanalaisten lajien tunnetut elinpaikat turvataan
 - 8.13 Luonnonhoidollisilla poltoilla ja kulotuksilla edistetään metsälajien monimuotoisuutta
 - 8.14 Metsätalouden toimenpiteissä jätetään eläviä säästöpuita, kuollutta puuta sekä säästetään sekapuustoa ja tiheikköjä
 - 8.16 Suoluonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita ylläpidetään
 - 8.17 Vesistöjen ja pienvesien läheisyydessä toimittaessa huolehditaan vesiensuojelusta ja luonnonhoidosta

FSC-standardi

- Suomessa noin 11 % metsätalousmaasta on FSC-sertifioitu.
 - Lintujen pesimäaika on otettava hakkuissa huomioon määritellyillä linnustollisesti arvokkailla kohteilla.
 - Lehtipuuvaltaisissa rehevissä metsissä, korvissa ja vesistöjen suojavyöhykkeillä; Etelä-Suomi: hakkuita ei tehdä 1.5.–30.6. ja niitä vältetään 15.4.–30.4. ja 1.7.–15.7. & Pohjois-Suomi: hakkuita ei tehdä 15.5.–15.7. ja niitä vältetään 1.5.–14.5. ja 16.7.–31.7.
 - Suomen kansainvälisesti tärkeillä lintualueilla (IBA-kohteet) hakkuita ei tehdä 15.4.–31.7.
 - Suomen kansainvälisesti, kansallisesti ja maakunnallisesti tärkeisiin lintualueisiin (IBA-, FINIBA- ja MAALI-alueet) kuuluvien lintukosteikkojen (matalat järvet, lammet, merenlahdet, luhdet) läheisyydessä (alle 50 m) hakkuita ei tehdä 15.4.–31.7.
 - Maakotkan asuttujen pesien läheisyydessä (1000 m) hakkuita ei tehdä Lapin maakunnassa 15.3.–31.7. ja muualla Suomessa 15.2.–31.7.
 - Merikotkan asuttujen pesien läheisyydessä (500 m) hakkuita ei tehdä Lapin maakunnassa 15.3.–31.7. ja muualla Suomessa 15.2.–31.7.
 - Sääksen asuttujen pesien läheisyydessä (500 m) kohteilla, joissa syntyy näköyhteys pesälle hakkuita ei tehdä 15.4.–31.7.
 - Kanahaukan ja hiirihaukan tiedossa olevien pesien läheisyydessä (300 m) hakkuita ei tehdä 15.3.–31.7.
 - Mehiläishaukan tiedossa olevien pesien läheisyydessä (300 m) hakkuita ei tehdä 1.5.–31.8.
 - Tiedossa olevilla metson soidinpaikoilla hakkuita ei tehdä Pohjois-Suomessa 1.4.–20.5. ja Etelä-Suomessa 15.3.–20.5.

